

Dertig jaar herstel: ontwikkelingen en implicaties van een krachtig begrip

Ruim dertig jaar geleden introduceerde Patricia Deegan het begrip 'recovery' (herstel) van mensen met psychische aandoeningen. Sindsdien heeft dit concept, dat verwijst naar de persoonlijke processen die mensen doormaken als zij, ondanks alle negatieve gevolgen van de aandoening, proberen om hun leven opnieuw op te pakken, een opmerkelijke opgang gemaakt, zowel in Nederland als in andere westerse landen. In dit artikel is de internationaal voorhanden zijnde kennis over persoonlijk herstel, het bevorderen en het meten van dat herstel, in kaart gebracht. Hiertoe is een scoping review (een veelomvattende literatuurverkenning) uitgevoerd, waarin in totaal 25 systematische reviews en meta-analyses van onderzoeken naar persoonlijk herstel werden geanalyseerd.

Allereerst werd geconstateerd dat het CHIME-begrippenkader van Slade en zijn medewerkers brede ondersteuning geniet. CHIME is het acroniem van de elementen Connectedness, Hope and optimism, Identity, Meaning in life en Empowerment. Wel moet het CHIME begrippenkader worden aangepast aan uiteenlopende sociaal-culturele omstandigheden en populatiekenmerken. Verder dienen de elementen 'moeilijkheden' en 'trauma' in het begrippenkader te worden opgenomen, en behoren 'keuzemogelijkheden', 'risico's nemen' en 'omgaan met uitdagingen' ook een plaats te krijgen in het begrip persoonlijk herstel. Belemmerend voor persoonlijk herstel zijn stigma en de negatieve neveneffecten van GGz-hulp, waaronder medicatie. Bevorderende factoren zijn spiritualiteit, eigen regie en sociale steun. Gebleken is dat herstelgerichte interventies waarin ervaringsdeskundigen een groot aandeel hebben hoop, empowerment en persoonlijk herstel bevorderen. Herstelondersteuning moet echter niet alleen op de cliënt gericht zijn maar evenzeer op families, systemen en gemeenschappen. Inmiddels zijn er meerdere valide onderzoeksinstrumenten voorhanden waarmee vooruitgang in persoonlijk herstel kan worden gemeten.

Geconcludeerd wordt dat persoonlijk herstel als complementair aan klinisch herstel wordt gezien en dat persoonlijk herstel meer over processen dan over uitkomsten gaat. Het begrip persoonlijk herstel moet breed worden gedefinieerd, zodat het ruimte biedt aan verschillen van inzicht tussen cliënt en hulpverlener. Tot slot wordt geconstateerd dat er nog veel werk moet worden verzet om de kloof tussen het begrip herstelondersteunende zorg en de dagelijkse zorgpraktijk te dichten. De auteurs doen enkele suggesties daarvoor.

Van Weeghel, J., van Zelst, C., Boertien, D., & Hasson-Ohayon, I. (2019, March 7). Conceptualizations, Assessments, and Implications of Personal Recovery in Mental Illness: A Scoping Review of Systematic Reviews and Meta-Analyses. *Psychiatric Rehabilitation Journal*. Advance online publication.